

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 126/2026-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2CdoR/14/2025 z 18. decembra 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 12. februára 2026 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorá bola spísaná a doručená bez právneho zastúpenia advokátom a ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude jeho dovolanie vecne preskúmané. Sťažovateľ zároveň požiadal o ustanovenie advokáta na svoje zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

2. Zo sťažnosti a z priloženého napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľ sa ako otec maloletých detí domáhal návrhom zapretia svojho otcovstva. O tomto návrhu rozhodol Okresný súd Rimavská Sobota uznesením č. k. 5Pc/9/2023-32 z 24. októbra 2024 tak, že zastavil konanie. Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 15CoP/41/2025 odvolanie sťažovateľa podľa § 386 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v nadväznosti na § 2 ods. 1, 2 Civilného mimosporového poriadku a § 359 CSP odmietol z dôvodu, že bolo podané neoprávnenou osobou, keďže otec ako rodič dieťaťa v konaní o prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva

dieťaťom nemá postavenie účastníka konania. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré spísal a podal sám bez právneho zastúpenia a nepreukázal, že by mal právnické vzdelanie.

3. Okresný súd uznesením č. k. 5Pc/9/2023-99 z 1. augusta 2025 vyzval sťažovateľa, aby v lehote 15 dní svoje dovolanie doplnil a predložil súdu plnomocenstvo udelené advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní. Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu obsahovalo správne poučenie o povinnosti dovolateľa byť zastúpený v dovolacom konaní advokátom (č. 1. 88 súdneho spisu). Podaním zo 7. augusta 2025 sťažovateľ požiadal súd o predĺženie lehoty na doplnenie náležitostí dovolania a predloženie plnomocenstva udeleného advokátovi. Súd prvej inštancie upovedomením zo 4. septembra 2025 opätovne poučil sťažovateľa o povinnosti dovolateľa byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

4. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 447 písm. e) CSP z dôvodu nesplnenia osobitnej obligatórnej podmienky dovolacieho konania – zastúpenia dovolateľa advokátom podľa § 429 ods. 1 CSP. V odôvodnení poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/190/2019 z 18. decembra 2019 publikované pod R 39/2020 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, z ktorého vyplýva, že spísanie dovolania advokátom je obligatórnou podmienkou dovolacieho konania, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania; jej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania. To neplatí iba v prípade, ak dovolateľ nebol riadne poučený odvolacím súdom. Ak teda napriek uvedenému riadnemu poučeniu v uznesení o odmietnutí odvolania (pozri s. 7 dovoláním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu) súd prvej inštancie vo výzve na doplnenie dovolania opätovne poučil dovolateľa o nutnosti zastúpenia a spísania dovolania advokátom, tento jeho postup bol nadbytočný. Dovolací súd preto neprihliadol na žiadosť dovolateľa zo 7. augusta 2025 o poskytnutie dodatočnej lehoty na predloženie plnej moci advokátovi na účely spísania dovolania a jeho zastúpenia advokátom v dovolacom konaní; takú plnú moc dovolateľ nepredložil ani ku dňu rozhodovania dovolacieho súdu o dovolaní.

5. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť. Podstatou sťažnosti je namietané porušenie práva sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces spočívajúce v odmietnutí dovolania najvyšším súdom z dôvodu nedostatku právneho zastúpenia, ktoré sa sťažovateľovi nepodarilo získať z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Uvedené sťažovateľ považuje za faktické znemožnenie prístupu k dovolaciemu súdu, ako aj diskriminačný postup, pretože povinnosť mať advokáta ho fakticky znevýhodnila oproti osobám s finančnými prostriedkami. Podľa názoru sťažovateľa ide o neprípustné rozlišovanie z dôvodu chudoby, a preto bolo v jeho prípade povinné zastúpenie neprimerané a viedlo k úplnému odňatiu prístupu k súdu. Sťažovateľova vec nebola vôbec vecne prerokovaná pre formálnu prekážku, ktorú objektívne nemohol prekonať, pretože štát mu nezabezpečil reálnu bezplatnú právnu pomoc v primeranej lehote. Sťažovateľ považuje povinné zastúpenie advokátom za legitímne iba vtedy, ak osoba bez prostriedkov má reálnu a včasnú možnosť získať bezplatného advokáta a lehota je nastavená tak, aby to bolo uskutočniteľné. V jeho prípade bola lehota krátka, nemal príjem ani majetok a systém mu fakticky znemožnil splniť podmienku, ktorú mu súd uložil. Tým sa z povinnosti zastúpenia advokátom stala neprekonateľná prekážka prístupu k súdu, čo je v rozpore s ústavou aj dohovorom.

6. Sťažovateľ v bode VI ústavnej sťažnosti požiadal o ustanovenie advokáta ústavným súdom „z úradnej povinnosti“, pretože nemá žiadne finančné prostriedky na jeho úhradu. Na preukázanie finančných, osobných a majetkových pomerov však nepredložil ani neoznačil žiaden dôkaz.

II.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

II.A. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

7. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane pripomína (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 159/08, IV. ÚS 596/2012, III. ÚS 365/2017), že otázku, kedy je prípustné dovolanie, rieši zákon, t. j. ide o otázku zákonnosti, a preto posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práv sťažovateľa. To platí o to viac, že ústavný súd akceptuje, že otázka posúdenia, či sú splnené zákonné podmienky prípustnosti dovolania, patrí (v zásade) do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017).

8. Vychádzajúc z citovanej judikatúry, v zmysle ktorej posudzovanie splnenia podmienok dovolacieho konania je (v zásade) vo výlučnej právomoci najvyššieho súdu, a zohľadňujúc argumentáciu sťažovateľa v jeho sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, sa úloha ústavného súdu v posudzovanej veci obmedzuje na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočným, a teda ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil svoj záver o neprípustnosti dovolania. V opačnom prípade by totiž ústavný súd nahrádzal právomoc najvyššieho súdu, čo s odkazom na jeho ústavné postavenie zjavne nie je jeho úlohou.

9. Ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre tiež uvádza, že postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

10. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (sumár v bode 4 tohto uznesenia), dospel k záveru, že vo veci sťažovateľa najvyšší súd aplikoval platnú a účinnú relevantnú právnu normu (§ 429 CSP), a to v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou, a jej aplikáciu odôvodnil zrozumiteľne a dostatočne, teda ústavne akceptovateľným spôsobom. Nesplnenie obligatórnej zákonnej podmienky spísania dovolania advokátom je možné odstrániť len predložením dovolania takto spísaného dodatočne v lehote na podanie dovolania. V danom prípade k tomu nedošlo. Najvyšší súd zohľadnil aj správne poučenie o povinnom právnom zastúpení v napadnutom uznesení krajského súdu. Ústavný súd tak vyčítané nedostatky v postupe najvyššieho súdu nezistil.

11. Sťažovateľ vyčíta najvyššiemu súdu neprimeranú tvrdosť aplikácie úpravy o zabezpečení právneho zástupcu nemajetným osobám, čo viedlo k odmietnutiu jeho prístupu k dovolaciemu súdu, pretože ide o neprekonateľnú prekážku v krátkom čase plynutia lehoty na podanie dovolania. S uvedenou námietkou sa ústavný súd nemôže stotožniť, pretože povinné právne zastúpenie v prípade nedostatku finančných prostriedkov sporových strán je riešené poskytnutím bezplatnej právnej pomoci za predpokladu, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie práv. Všetky rozhodné skutočnosti k svojej žiadosti je však povinný preukázať žiadateľ a je na ňom, aby podal žiadosť

o poskytnutie právnej pomoci bez zbytočného odkladu po doručení rozhodnutia, proti ktorému mieni podať dovolanie.

12. Aj pre prípad krátkej dovolacej lehoty je zabezpečená efektívna včasná pomoc formou poskytnutia predbežnej právnej pomoci podľa § 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o právnej pomoci“), podľa ktorého: „Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci. O predbežnom poskytnutí právnej pomoci centrum rozhodne bez zbytočného odkladu ešte pred rozhodnutím o nároku na poskytnutie právnej pomoci.“

13. Nemožno preto prisvedčiť sťažovateľovi, že nedostatok právneho zastúpenia z dôvodu finančnej núdze tvoril v jeho prípade neprekonateľnú prekážku, ktorá mu objektívne znemožnila prístup k dovolaciemu súdu. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti netvrdil, že požiadal o poskytnutie právnej pomoci vo veci podania dovolania, a nie je možné prípadné podanie Centru právnej pomoci alebo jeho rozhodnutie o takejto žiadosti zistiť ani z napadnutého uznesenia.

14. V merite predmetnej veci ide o odmietnutie odvolania krajským súdom z dôvodu podania odvolania neoprávnenou osobou proti uzneseniu o zastavení konania súdom prvej inštancie. Konanie o odvolaní sťažovateľa sa tak nemohlo uskutočniť pre neodstrániteľnú prekážku konania, pretože sťažovateľ (otec) ako rodič dieťaťa v konaní o prípustnosti podania návrhu na zapretie otcovstva dieťaťom nemá postavenie účastníka konania a ako neúčastný na konaní nie je oprávnený ani na podanie odvolania proti zastaveniu takéhoto konania. Na uvedenom by nemalo potenciál nič zmeniť ani prípadné spísanie dovolania advokátom, pretože ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva.

15. Z uvedených dôvodov ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením a namietaným porušením základných práv sťažovateľa neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohla ústavný súd viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa, a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú (bod 2 výroku uznesenia).

II.B. K návrhu na ustanovenie právneho zástupcu:

16. S účinnosťou od 1. decembra 2025 platí (novelizované znenie § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde), že navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti; to neplatí, ak je možné ustanoviť právneho zástupcu postupom podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon o právnej pomoci. Právneho zástupcu preto *a contrario* nie je možné ústavným súdom ustanoviť v tých veciach, v ktorých je na to oprávnené Centrum právnej pomoci.

17. Podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona o právnej pomoci sa tento zákon vzťahuje na konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci a poskytovanie právnej pomoci prostredníctvom Centra právnej

pomoci v občianskoprávných veciach, obchodnoprávných veciach, pracovnoprávných veciach, rodinnoprávných veciach, v konaniach o oddlžení podľa osobitného predpisu, v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v týchto veciach aj v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.

18. V danom prípade ide rodinnoprávnu vec, ktorej prieskumu ústavným súdom sa sťažovateľ dožaduje. Na ustanovenie právneho zástupcu sťažovateľovi je zmysle citovaného § 3 ods. 1 písm. a) zákona o právnej pomoci povolané Centrum právnej pomoci, čo vylučuje možnosť ustanovenia zástupcu ústavným súdom. Sťažovateľ podanie takejto žiadosti o ustanovenie zástupcu Centru právnej pomoci netvrdil ani nepreukázal, rovnako ako netvrdil a nepreukázal ani rozhodnutie o poskytnutí právnej pomoci.

19. V dôsledku uvedeného nebolo možné žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu samotným ústavným súdom v konaní pred ústavným súdom vyhovieť (bod 1 výroku uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2026

Peter Molnár
predseda senátu